

LIETUVOS RESPUBLIKOS SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Vilniaus g. 33, LT-01506 Vilnius, tel. (8 5) 266 1400,

faks. (8 5) 266 1402, el. p. ministerija@sam.lt, http://www.sam.lt.

Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188603472

Lietuvos Respublikos Vyriausybei
el. p. LRVkanceliarija@lr.lv.lt

2019-05-27

Į 2019-01-07

Nr. (1.1.3-41)10-3449

Nr. 1803543

DĖL NARKOTIKŲ, TABAKO IR ALKOHOLIO PREVENCIJOS TARPINSTITUCINIO VEIKLOS PLANO PROJEKTO TEIKIMO

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija teikia Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamento parengtą Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015 m. vasario 25 d. nutarimo Nr. 217 „Dėl Lietuvos Respublikos narkotikų, tabako ir alkoholio prevencijos tarpinstitucinio veiklos plano patvirtinimo“ pakeitimo“ projektą (toliau – Nutarimo projektas).

Nutarimo projektas parengtas vadovaujantis Strateginio planavimo metodika, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. birželio 6 d. nutarimu Nr. 827 „Dėl Strateginio planavimo metodikos patvirtinimo“, bei siekiant, kad 2019–2021 m. Lietuvos Respublikos narkotikų, tabako ir alkoholio prevencijos tarpinstitucinis veiklos planu (toliau – TVP) būtų įgyvendinama 2018 m. gruodžio 13 d. Lietuvos Respublikos Seimo nutarimu Nr. XIII-1765 „Dėl Valstybinės narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės ir vartojimo prevencijos 2018–2028 m. programos patvirtinimo“ patvirtinta Valstybinė narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės ir vartojimo prevencijos 2018–2028 m. programa (toliau – Programa).

TVP projekto tikslas – numatyti trejų metų laikotarpio priemones, joms įgyvendinti planuojamas lėšas, vertinimo kriterijus ir jų reikšmes, kurie leis koordinuotai ir nuosekliai bei kryptingai TVP dalyvaujančioms institucijoms įgyvendinti Programos tikslus bei uždavinius.

Teikiamas naujos redakcijos TVP, kaip ir Programa, numato šešis tikslus:

1) atitolinti ar sumažinti psichoaktyviųjų medžiagų vartojimą ir valdyti psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo riziką ugdant visuomenės narius, įgyvendinant visiems prieinamą, skirtingus poreikius atitinkančią, kontekstiniais ir moksliniais duomenimis grįstą psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevenciją;

2) užtikrinti prieinamą, kokybišką, asmens individualius poreikius tenkinančią, ekonomiškai tvarią ir mokslo įrodymais pagrįstą priklausomybių ligų gydymo, reabilitacijos ir reintegracijos paslaugų asmenims, žalingai vartojantiems psichoaktyviasias medžiagas ir (ar) nuo jų priklausomiems, sistemą;

3) sumažinti narkotinių ir psichotropinių medžiagų, jų pirmtakų (prekursorių), tabako ir alkoholio prieinamumą, siekiant apsaugoti visuomenės ir asmens sveikatą;

4) apsaugoti visuomenės sveikatą stiprinant viešąją saugumą, taikant šiuolaikines ir inovatyvias narkotinių ir psichotropinių medžiagų, jų pirmtakų (prekursorių), tabako ir alkoholio prieinamumo mažinimo priemones;

5) užtikrinti pagalbos teikimu grįstas atsako priemones narkotikų vartotojams, plėtojant humanistinę, į asmens sveikatą orientuotą ir įrodymais pagrįstą baudžiamąją politiką;

6) sumažinti poveikio sveikatai, socialines ir ekonomines narkotikų vartojimo pasekmes asmenims, bendruomenėms ir visuomenei.

Siekiant sistemiškai įvertinti visas psichoaktyviųjų medžiagų paklausos ir pasiūlos mažinimo srityse trejų metų laikotarpiu planuojamas vykdyti priemones bei panaudojant pasiteisinusią gerąją ankstesnę TVP rengimo praktiką, TVP projektas buvo papildytas 3 priedu.

Atsižvelgiant į tai, kad įvairių institucijų įgyvendinamos priemonės, susijusios su psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevencija ir kontrole, yra įtrauktos į kitus institucijų įgyvendinamus strateginius dokumentus (programas, tarpinstitucinius veiklos planus, veiklos planus, projektinę veiklą, finansuojamą iš ES struktūrinių fondų ir pan.), tokios priemonės lieka nenurodytos TVP 1 priede. TVP 3 priede pateikiamos valstybės institucijų vykdomos priemonės, susijusios su narkotikų, tabako ir alkoholio prevencija bei kontrole ir kurios tiesiogiai ar iš dalies prisideda prie problemų, susijusių su psichoaktyviųjų medžiagų vartojimu, sprendimo ir prisidedančios prie TVP siektinų tikslų įgyvendinimo.

TVP įgyvendinti iš viso numatyta 65 565,2 tūkst. eurų. Iš jų TVP 1 priede įtrauktoms priemonėms numatyti asignavimai – 48 431,90 tūkst. eurų. TVP 1 priede yra 5 tikslai, 14 uždavinių ir 16 priemonių, kurias vykdo 11 institucijų. TVP projekto 3 priedas, papildantis TVP 1 priedą, suteikia galimybę kompleksiškai įvertinti visas šioje srityje planuojamas vykdyti priemones, kokio pokyčio yra siekiama ir kas numatoma vykdyti per ateinančią trejų metų laikotarpį. TVP 3 priede yra 6 tikslai ir 35 priemonės, kurias vykdo 12 institucijų.

Paklausos mažinimo srityje, siekiant įgyvendinti TVP tikslus, yra planuojama tęsti prevencijos kokybės užtikrinimą diegiant bendrus kokybės standartus, sukuriant prevencinių programų akreditavimo sistemą šalyje bei atliepti skirtingų tikslinių grupių poreikius (visų amžiaus tarpsnių vaikų ir jaunimo, tėvų, pažeidžiamiausių grupių, pasilinksminimo vietų lankytojų, turinčių eksperimentavimo patirties jaunimo ir pan.). Siekiant didinti gydymo paslaugų prieinamumą, numatoma išplėtoti veiksmingą, individualius asmens poreikius tenkinančią ankstyvojo nustatymo ir trumpųjų intervencijos priemonių sistemą, plėsti specializuotas priklausomybės ligomis sergančių asmenų paslaugas ir jų įvairovę, peržiūrėti ir koreguoti dėl priklausomybės nuo psichoaktyviųjų medžiagų ligomis sergančių asmenų gydymo paslaugų teisinį reglamentavimą, apimančią teisinių ir formalinių kliūčių bei stigmatizavimo dėl priklausomybės nuo psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo mažinimą. Taip pat numatomas socialinės ir psichologinės reabilitacijos paslaugų optimizavimas bei socialinės reintegracijos paslaugų užtikrinimas.

Priemonėms paklausos mažinimo srityje įgyvendinti numatyta skirti 44 187 tūkst. eurų.

Pasiūlos mažinimo srityje, įgyvendinant iškeltus tikslus ir uždavinius, planuojamas ūkio subjektų kompetencijų didinimas bei požiūrio keitimas, siekiant sąmoningo ir socialiai atsakingo verslo; priežiūrą vykdančių institucijų veiklos koordinavimas, užtikrinant bendrų prioritetų ir tikslų įgyvendinimą; inovatyvus savivaldybių ir verslo konsultavimas; numatoma sukurti tabako žaliavos, kaitinamojo tabako licencijavimo mechanizmus, siekiant sumažinti tabako, tabako gaminių prieinamumą ir keliama jų vartojimo riziką; atlikti Lietuvos rinkoje realizuojamų elektroninių cigarečių skysčių sudėties tyrimus, siekiant užtikrinti tiekiamų į Lietuvos rinką šių gaminių kokybę; taip pat yra numatomas valstybės sienos kontrolės stiprinimas, aprūpinant įstaigas būtinais ištekliais, kurie leistų užtikrinti efektyvią gabenamų prekių kontrolę; kriminalinės žvalgybos stiprinimas bei inovatyvių integruotų informacinių sistemų taikymas, vykdam neteisėtos narkotinių ir psichotropinių medžiagų bei jų prekursorių, taip pat tabako ir su tabako gaminiais susijusių gaminių ir alkoholio apyvartos kontrolę bei prevencinius veiksmus, siekiant, kad teisėtoje veikloje naudojamos medžiagos nepatektų į neteisėtą apyvartą bei tarpinstitucinio bendradarbiavimo užtikrinimas šioje srityje.

Priemonėms pasiūlos mažinimo srityje įgyvendinti numatyta skirti 4 241,9 tūkst. eurų.

Žalos mažinimo srityje yra planuojama įgyvendinti bandomąjį projektą diegiant mirčių nuo opioidų perdozavimo priemones, vykdyti žalos mažinimo paslaugų teikimą ir didinti paslaugų teikimo aprėptį.

Priemonėms žalos mažinimo srityje įgyvendinti numatyta skirti 1 703 tūkst. eurų, kartu su TVP 3 priede numatytomis priemonėmis, žalos mažinimo paslaugų aprėptį didinti.

Stebėsenos srityje TVP įgyvendinimo laikotarpiu yra planuojama atlikti psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo paplitimo tarp 15–16 m. amžiaus mokinių, bendrojoje populiacijoje tarp 15–64 metų amžiaus asmenų, tarp laisvės atėmimo vietose esančių asmenų tyrimus; inovatyviais tyrimų metodais vertinti sintetinių narkotikų paplitimą analizuojant Vilniaus,

Kauno ir Klaipėdos nuotekas; įvertinti probleminių narkotikų vartotojų bei mirtingumo tarp narkotikų vartotojų rodiklius, atlikti švirkštų liekanų tyrimą; vykdyti ankstyvosios intervencijos programos įgyvendinimo stebėseną.

Priemonėms stebėsenos srityje įgyvendinti numatyta skirti 71 tūkst. eurų.

Atkreipiame dėmesį, kad vienas iš Programoje numatytų prioritetų – **baudžiamosios politikos peržiūra**, todėl TVP 3 priede įtrauktos priemonės, numatančios baudžiamosios politikos peržiūrą, taikomą narkotikų vartotojams už su narkotikų vartojimu susijusias veikas, bausmių už mažiau pavojingų su narkotikų vartojimu susijusių veikų ir alternatyvių sankcijų skyrimo galimybių ir kiekių peržiūrą.

Teikiame TVP numatyti rezultato ir efekto kriterijai, leidžiantys vertinti įgyvendinamų priemonių efektyvumą ir situacijos pokytį.

TVP įgyvendinimo laikotarpiu siejami ambicingi pokyčiai: vienu litru kiekvienais metais mažėjantis absoliutaus alkoholio suvartojimas, tenkantis vienam šalies gyventojui, vyresniam nei 15 m.; sumažinta 15–16 m. mokinių, bent kartą vartojusių kokį nors nelegalų narkotiką, dalis siekiant ESPAD šalių vidurkio (18 proc.); penktadaliu sumažintas rūkančių asmenų skaičius.

Tikimasi, kad TVP įgyvendinimo laikotarpiu paklausos ir pasiūlos mažinimo srityse mažės cigarečių ir alkoholio prieinamumas nepilnamečiams, sumažės 13 m. ir jaunesnių mokinių, bandžiusių rūkyti, skaičius; augs visai nevartojusių alkoholio mokinių skaičius, taip pat augs dalyvaujančių neformaliojo švietimo programose mokinių skaičius; mažės sergamumas alkoholinėmis psichozėmis, mirčių nuo narkotikų perdozavimo skaičius, ŽIV plitimas per švirkščiamuosius narkotikus.

Nutarimo projektu nėra perkeliama ir (ar) įgyvendinami Europos Sąjungos teisės aktai.

Nutarimo projektas nėra notifikuojamas Europos Komisijai pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gegužės 20 d. nutarimo Nr. 617 „Dėl Keitimosi informacija apie standartus, techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras taisyklių patvirtinimo“ reikalavimus.

Vadovaujantis Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. vasario 6 d. nutarimu Nr. 276 „Dėl Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos patvirtinimo“, 6 punktu numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas neatliekamas.

Nutarimo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymo bei Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas. Nutarimo projekte naujų terminų, vertintinų Terminų banko įstatymo nustatyta tvarka, nenumatoma.

Su visuomene konsultuotasi Nutarimo projektą paskelbus Lietuvos Respublikos Seimo teisės aktų informacinėje sistemoje (TAIS).

TVP projektas buvo derinamas su planą įgyvendinančiomis institucijomis. TVP projektas su Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija, Lietuvos Respublikos finansų ministerija, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija, Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija, Lietuvos statistikos departamentu, Kalėjų departamentu prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos, Valstybine maisto ir veterinarijos tarnyba, Policijos departamentu prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, Valstybine mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos ir Valstybine vartotojų teisių apsaugos tarnyba suderintas be pastabų. Sveikatos apsaugos ministerijoje įvyko susitikimas dėl Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamento pasiūlytų priemonių, kuriame dalyvavo Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos bei Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijos atstovai. Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijos pastabos, į kurias atsižvelgta iš dalies, ir Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos pastabos, į kurias neatsižvelgta, pateiktos TVP projekto derinimo pažymoje.

Nutarimo projektą parengė Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamento (direktoriaus pavaduotoja, laikinai atliekanti direktoriaus funkcijas, Gražina Belian, tel. 870668068) Stebėsenos ir analizės skyriaus (l. e. p. vedėja Lina Jurgelaitienė, tel. 870663195) vyriausiasis specialistas Andrius Šarmavičius (tel. 8 7066 80 98, el. paštas andrius.sarmavicius@ntakd.lt).

PRIDEDAMA:

1. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015 m. vasario 25 d. nutarimo Nr. 217 „Dėl Lietuvos Respublikos narkotikų, tabako ir alkoholio prevencijos tarpinstitucinio veiklos plano patvirtinimo“ projektas, 32 lapai.
2. Derinimo raštai, 21 lapas.
3. Derinimo lentelė, 5 lapai.

Sveikatos apsaugos ministras

Aurelijus Veryga